

CITIZEN SCIENCE

ACHTER DE LANGSDAM

Op Nationale Hengeldag visten sportvissers tussen Wamel en Ophemert voor de wetenschap achter de langsdammen. Dankzij het melden van hun vangstgegevens krijgen onderzoekers een beter beeld van de visstand in de oevergeul van dit 'nieuwe' deel in de Waal.

TEKST: JORAN BAL > FOTOGRAFIE: SILVY MAATMAN

>> PETER DE HAAN OPIJNEN

“Dit keer ben ik de Waal overgestoken. Ik ben benieuwd of je hier ook leuk kunt vissen en verandering van spijs doet eten”, zegt Peter de Haan. “Normaal gesproken vis ik veel in de Waal bij mijn woonplaats, maar dat is wezenlijk anders dan hier. Bij Opijnen vis je in het kribvak en ietwat uit de stroming, maar in de oevergeul zit je juist midden in de stroming. Alleen dicht langs de oever stroomt het wat minder hard.” De Haan schetst dat er tot aan de groene boei een meter of drie water staat, waarna het zo’n vijf meter diep wordt. “Mijn inschatting is dat ik de taludrand moet opzoeken om kans te maken op vis.” Om het aas zo natuurlijk mogelijk te presenteren, vist hij met een lange onderlijn. “Die heeft een lengte van zo’n 1.20-1.50 meter en bestaat uit relatief dik nylon (18/00 tot 25/00) aangezien je met redelijk zwaar materiaal vist. Arriveert de vis op je stek, dan kun je de lengte van de onderlijn inkorten.”

In het kader van het project Ruimte voor de Rivier – om de doorstroming en veiligheid te verbeteren – zijn op drie trajecten in de Waal tussen Gorinchem en Nijmegen in totaal 450 kribben verlaagd. Tussen Wamel en Ophemert zijn bijna veertig kribben zelfs geheel verdwenen en vervangen door langsdammen. “Dit is een dam die parallel aan de stroomrichting van de rivier loopt en de vaargeul op zijn plaats houdt”, zegt Roland van Aalderen, projectleider Advisering en Onderzoek bij Sportvisserij Nederland. “Tussen de oever van de rivier en de langsdam ontstaat een extra geul. We doen nu onderzoek naar de visstand in dit stuk van de rivier.”

GROTE MEERWAARDE

Sportvisserij Nederland is in 2016 – na de aanleg van de langsdammen – begonnen met het monitoren van de visstand in de oevergeul. Van Aalderen: “We hebben elektrisch, met de broedkor en met schietfuiken gevist om de vissoorten achter de langsdam in kaart te brengen.” In dat jaar vond ook de eerste speciale Vissen langs de Dam ‘wedstrijd’ plaats die hengelvangstregistratie als hoofddoel had. “Dit is een belangrijk onderdeel van het onderzoek, aangezien je met de hengel ook de volwassen vis vangt – de andere onderzoeksmethoden leveren voornamelijk jonge vis van 10 cm of kleiner op. Sportvissers spelen dus een belangrijke rol om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de visstand”, zegt Van Aalderen.

EFFECTEN METEN

Spil in dit onderzoek is Laura Verbrugge, postdoctoraal onderzoeker Water Engineering & Management aan de Universiteit Twente. Zij is vanuit het project RiverCare – dat kijkt naar de effecten van verschillende typen maatregelen in de Nederlandse rivieren – betrokken bij het in kaart brengen van de effecten van de langsdammen voor de recreatie, natuur en (vaar)veiligheid. “Zelf kijk ik naar hoe sportvissers, recreatievaarders, bewoners en binnenvaartschippers de langsdammen ervaren, en hoe we ze kunnen betrekken bij de monitoring van de langsdammen. Met de sportvissers is dat laatste in de vorm van Vissen voor de Wetenschap heel goed gelukt en daar zijn we erg blij mee.”

BELEVING SPORTVISSER

Zo worden de vangsten die sportvissers doorgeven – via een online formulier, MijnVISmaat en de koppelwedstrijden van Yellow Feed uit Tiel – geregistreerd, organiseert de

DE STEVIGE STROMING IN DE OEVERGEUL MAAKT RELATIEF ZWARE KORVEN NOODZAKELIJK

projectgroep Vissen langs de Dam twee à drie viswedstrijden per jaar bij Wamel waarbij de vangsten worden geteld en worden via vragenlijsten en interviews de ervaringen van sportvissers verzameld over hoe ze het vissen langs de dam beleven. “Het draait namelijk niet alleen om vangstgegevens verzamelen en zo te kijken naar de effecten op de visstand. We willen ook weten hoe sportvissers de bereiken bevisbaarheid van de oevergeulen beoordelen. Door het verdwijnen van de kribben zijn de omstandigheden veranderd. De stroomsnelheid in de oevergeul is bijvoorbeeld vrij hoog, wat om aanpassingen vraagt.” Zoals in iedere nieuwe situatie is het altijd eerst even wennen en ontdekken welke aanpassingen je moet doen om zo goed en effectief mogelijk te kunnen vissen.

DOE OOK MEE!

De monitoring loopt nog door tot en met 2019, waarna in 2020 het onderzoeksrapport wordt gepubliceerd. “Sportvissers kunnen nog steeds meedoen en hun vangsten doorgeven. Dat kan via MijnVISmaat of door een mail te sturen naar belevingwaal@gmail.com. De deelnemers die de meeste of meest bijzondere vangst doorgeven, ontvangen aan het eind van het seizoen een prijs!”

Roland van Aalderen, projectleider Advisering en Onderzoek bij Sportvisserij Nederland, meet de gevangen vis door om deze daarna te registreren voor het visstandonderzoek.

>> FRED GENNESSEN KAATSHEUVEL JOHN GENNESSEN DREUMEL

“John heeft me overgehaald om hieraan mee te doen”, zegt Fred Gennessen. “En als er iets leuks wordt georganiseerd, want dat is deze dag toch vooral, dan doe je toch mee?! Als je niets doet, gebeurt er ook niets. Ik vis graag aan zee, maar dit is net zo leuk. En het lijkt wel een beetje op elkaar. Hier heb je ook zand en stromend water”, lacht hij terwijl hij met een zogenaamd AOW-worpje zijn 120-grams voerkorf weg werpt.

Neef John heeft als ‘buurtbewoner’ al vaker achter de langsdam gevist. “Vorige week had ik hier nog zeven mooie voorns en een dikke brasem. Het is een prachtig gebied om te vissen, zeker gezien de diversiteit – net vingen we een blauwneus – en de hoeveelheid vis. En als je een beetje kunt vissen, dan kun je hier mooie dagen beleven.” Dat is volgens hem wel een kwestie van zoeken en proberen. “Je moet actief vissen en regelmatig inhalen. Ook omdat de flinke stroming soms met je korf aan de haal gaat. Zeker als er in de vaargeul een dieplader passeert, ontstaat er in de oevergeul een onderstroom.”

'SPORTVISSERS DIE HUN UREN MAKEN, ZIEN VAAK ALS EERSTE WAT ER IN DE PRAKTIJK AAN DE HAND IS'

>> **BART VAN ITERSON** UITHOORN

“Eigenlijk ben ik helemaal geen wedstrijdvisser, maar de opzet en achtergrond van dit evenement spraken me zo aan – ik ben als vrijwilliger betrokken bij de monitoring van glasaal in het Noordzeekanaal – dat ik me heb aangemeld. Het is interessant om te zien of deze gerichte manier van hengelvangstregistratie mogelijk iets is om bij mijn hengelsportvereniging in Amsterdam te introduceren.” Van tevoren heeft Van Iterson zich ingelezen en video's op YouTube bekeken over het feedervissen op stromend water. “Zo vis ik met een 90-grams voerkorf met daarin een lokvoertje dat is verrijkt met grovere bestanddelen als maïs, micropellets en dode pinkies. Ik ben benieuwd of het gaat werken, maar elke vissoort is welkom. En als het succes oplevert, dan weet ik ook meteen wat ik aan materiaal mee moet nemen op vakantie naar de Loire deze zomer.”

>> **DIRK GEBBEN** ARNHEM

In tegenstelling tot de andere deelnemers vist Dirk Gebben niet met de feederhengel. Hij mikt met de centrepin op voorn of barbeel. “Al zal het vanwege de zanderige bodem vermoedelijk lastig worden om die laatste soort te vangen.” Gebben heeft positie gekozen op een hoekje bij de resten van een afgebroken krib waar een keerstroom loopt. Zijn stroomdobber maakt hier onder begeleiding van een stuk of zeven maden telkens een drift in de nering. “Vorig jaar stond het water lager en kon je wadend vissen in de oevergeul, dat was helemaal mooi. Maar goed, nu vang ik beter. Waar ik bij de vorige editie vijf grondels ving en een winde verspeelde, heb ik dit keer een winde, zwartbekgrondel en twee alvers gevangen.”

Dat zijn vangsten middels citizen science bijdragen aan het onderzoek naar de visstand noemt Gebben heel waardevol. “En ook logisch. Sportvissers die hun uren maken, zien vaak als eerste wat er in de praktijk aan de hand is. Zij vergaren meer informatie dan – met alle respect – een onderzoeker die hier één keer per jaar elektrisch komt vissen.”